

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,
KNUT WICKSELL
(Uppsala Üniversitesi, İsveç)
"Para-Kuramsal Araştırmalar, Faiz ve Fiyatlar"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

KNUT WICKSELL (1851 - 1926)

Yaşam Öyküsü: 1851'de Stockholm'de doğdu. Ailenin altı çocuğunun en küçüğüydü. Yaklaşık yedi yaşındayken annesini, onbeş yaşındayken de babasını kaybetti. Kimsesiz olarak bir Luteryen papazın etkisi altına girdi ve İncil üzerine çalışmalar yaptı, ancak sonraları bu çalışmalarından vazgeçti. 1888'de lise öğretmeni ile evlendi ve iki oğlu oldu. 1904 yılının 1 Mayıs'ında yaptığı konuşma yüzünden sınır dışı edildi. 1908'de ise Meryem Ana aleyhine konuşmaları ve politik eylemleri nedeniyle iki ay hapse mahkum oldu. Kişisel yaklaşımı ve fikirlerinin radikalliği ile biliniyordu. Cenazesi ekonomistlerin, doğum kontrol derneklerinin, sol reformist gruplarla partilerin katıldıkları ve adeta gösteri yürüyüşü yaptıkları görkemli bir törene sahne oldu.

Eğitim-Kariyer: Parlak bir öğrenci olan Wicksell, lisans derecesini matematik ve fizik alanlarında Uppsala Üniversitesi'nde sadece iki yılda tamamladı. Lisansüstü çalışmalarla birlikte hayatı değişti. Sosyal olaylarla ilgilenmeye, çağının radikal hareketlerine katılmaya başladı. Bir yandan da Uppsala Üniversitesi'ndeki akademik kariyerini sürdürüyordu. 1880'de üniversitede yaptığı bir konuşma, geniş yankılar uyandırdı. On yıl süreyle Malthus'un görüşlerini savundu ve bu konuda araştırmalar yaptı. 1885'te Londra'ya giden Wicksell, Jevons ve Walras gibi iktisatçıları incelemeye başladı. Ardından, Böhm-Bawerk'in Sermayenin Pozitif Teorisi'ni okudu ve derinden etkilendi. Bu incelemeleri iktisat teorisiyle ilgilenmeye başlamasını sağladı. Hatta bu durumu şu sözleri ile anlattı: "Benim için bir keşifti... Hepsini bir anda gördüm, sanki gözlerimin önünde, çatısı bilgece bir yapının üzerine dikilmişti". Sonraki yıllarda yaşamını makale yazarlığıyla sürdürdü. 1891'de Fransız Akademisi'nin düzenlediği nüfus sorunu konulu bir yarışmaya katıldı ve ödül kazandı. Radikal görüşleri nedeniyle, elli yaşına kadar öğretim üyeliği kadrosuna sahip olamadı ve bu nedenle mirasla, burslarla ve öğretmenlik geliriyle güçbela geçindi. 1901 yılında uzun tartışmalardan sonra öğrencilerin de kendisini desteklemesiyle profesör olan Wicksell, öğretim üyeliği döneminde bölüşüm sorunu ve monetarizm üzerine pek çok makale yazdı. 1901'den 1916'ya kadar Lund Üniversitesi'nde iktisat okuttu. 1917'de üniversiteden ayrılarak yeni kurulan İktisatçılar Kulübünün başkanlığına getirildi. Bir yandan İsveç Merkez Bankası politikalarını eleştirirken, aynı zamanda da gayri resmi bir danışman olarak hükümete yardımcı oldu. Son yıllarına değin ekonomi konularında makaleler yazmayı sürdürdü.

İktisat Bilimine Katkıları: Wicksell, para, sermaye ve faiz teorisi alanlarında araştırmalar yaparak Eugen Böhm-Bawerk ve Carl Menger çevresindeki Viyana Ekolünün ortaya attığı Marjinal Fayda Teorisini belirleyici bir biçimde geliştirmiştir. Bu çerçevede fiyat ve bölüşüm konularını işleyen Değer, Sermaye ve Rant (1893) adlı kitabıyla marjinalist teoriye fiyat ve bölüşüm konularında katkıda bulunmuştur. Faiz ve Fiyatları adlı eseriyle monetarist teorinin öncülüğünü yapmış ve monetarist teorinin en önemli sorunu olan mal fiyatlarının değişkenliği konusunda önemli açıklıklar sunmuştur. Wicksell'e gerçek ününü bu eser kazandırmıştır. "Doğal faiz oranı" ile "piyasa faiz oranı" arasında açık bir ayrım yapmıştır. İkisi arasındaki farklılık, onun çevrim teorisinin temelini oluşturmuştur. Buna göre doğal faiz oranı tasarruf arz ve talebini eşitleyen bir oran iken, piyasa faiz oranı bankaların bireysel müşterilere ve işletmelere verdiği borçlara uyguladığı faiz oranı olarak tanımlanmıştır. Neo-Maltusyen yönde çalışmalar yapan Wicksell, sonraları nüfus artışını, yoksulluğu ve doğum kontrolünü savunmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında ise savaşın getirdiği ekonomik sorunlar üzerinde çalışmıştır.